

ВІННИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА КОЦЮБИНСЬКОГО

ПРОГРАМА І КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ
з педагогіки і з методик викладання

Галузь знань: **0101 Педагогічна освіта**
Напрямок підготовки: **7.01010201 Початкова освіта**

ВСТУП

Програма вступного випробування з педагогіки і методик викладання укладена для абітурієнтів, які вступають на навчання за освітньо-професійною програмою підготовки спеціаліста галузі знань 0101 “Педагогічна освіта” спеціальності 7.01010201 “Початкова освіта”. До участі у вступному випробуванні допускаються особи, які завершили навчання та здобули диплом бакалавра за напрямом підготовки 6.010102 “Початкова освіта”.

Програма вступного випробування укладена відповідно до освітньо-кваліфікаційної характеристики та освітньо-професійної програми підготовки бакалавра (напряму підготовки 6.010102 “Початкова освіта”) і спрямована на діагностику рівня сформованості професійних знань та вмінь абітурієнта з таких навчальних дисциплін: вступ до спеціальності, загальні основи педагогіки, дидактика, теорія виховання, історія педагогіки, методики викладання математики, української мови та літературного читання, природознавства, фізичного виховання.

Вступні випробування проводяться у формі співбесіди, за результатами якої комісія приймає рішення про зарахування абітурієнта до складу студентів на навчання за спеціальністю 7.01010201 “Початкова освіта”.

Метою вступного випробування з педагогіки і методик викладання є перевірка ступеня засвоєння теоретичних основ педагогіки і окремих методик початкової освіти (глибини, усвідомленості і системності професійних знань), а також визначення рівня сформованості умінь ефективно вирішувати типові завдання та виконувати професійну діяльність в сучасних загальноосвітніх закладах I ступеня.

У процесі вступного випробування **перевірці підлягають:**

1. Поняття та їх визначення (дефінітивний аналіз).
2. Знання мети, завдань і змісту освітньо-виховного процесу.
3. Розуміння наукових основ, закономірностей і принципів навчання і виховання.

4. Знання студентами актуальних теоретичних та методичних аспектів викладання математики, української мови, природознавства у школі I ступеня.
5. Уміння добирати конкретні методи, прийоми і організаційні форми навчання та обґрунтовувати їх доцільність.
6. Уміння спостерігати і оцінювати навчально-виховний процес.
7. Уміння планувати освітній процес, формулювати завдання навчально-виховної роботи з молодшими школярами.
8. Уміння аналізувати та оцінювати результати навчально-виховної роботи.
9. Знання методів науково-педагогічного дослідження та вміння використовувати їх для збору матеріалу про діяльність учителя та учнів у навчально-виховному процесі.
10. Комплекс умінь, пов'язаних з підбором і використанням педагогічної та методичної літератури.
11. Знання першоджерел, сучасних освітянських документів і концепцій.
12. Уміння навести конкретні методичні приклади (на основі викладання окремих навчальних дисциплін початкової школи та як результат організації позакласної виховної роботи).
13. Знання передового педагогічного досвіду, способів його вивчення, систематизації та впровадження.

Оцінювання результатів вступного випробування здійснюється за 100-бальною шкалою.

Розподіл рейтингових балів на вступному випробуванні

Критерії оцінювання відповідей студентів	Бали
1. Чіткість і правильність тлумачення основних педагогічних категорій та розкриття основних аспектів методик викладання навчальних дисциплін школи I ступеня: • точність визначення педагогічних категорій, понять та ґрунтовність знань з методик викладання навчальних предметів початкової школи, які заявлені в питаннях; • свідомий виклад матеріалу; • глибина і системність знань; • педагогічна та методична ерудиція; • рівень професійного мислення.	40 (по 20 на кожне теоретичне питання)
2. Логіка побудови відповіді: • структура відповіді; • послідовність викладення фактів; • аргументованість висновків.	10
3. Знання сучасних освітянських документів і концепцій, опора на першоджерела: • обізнаність в сучасних освітянських документах, методичній, історико-педагогічній літературі; • виявлення прогностичної значущості історико-педагогічного досвіду і можливості його використання для розв'язання сучасних теоретичних і практичних педагогічних проблем.	10
4. Посилання на передовий педагогічний досвід	5
5. Вміння транслювати теоретичні знання у площину практичної діяльності, пов'язаної з організацією навчально-виховного процесу школи I ступеня	20
6. Виявлення власного ставлення до проблем педагогіки	5
7. Культура професійного мовлення: * темп мовлення; * інтонаційність; * повнота та лаконічність мовлення; * чистота мовленнєвого словника; * словниковий запас.	10
Всього:	100

**Перелік питань
для вступу на навчання за спеціальністю 7.01010201 “Початкова освіта”
освітньо-кваліфікаційний рівень “спеціаліст”**

Вступ до спеціальності

1. Сучасний учитель. Професіограма вчителя початкових класів. Вимоги до особистості вчителя, його знань та здібностей.
2. Початкова школа як основне місце професійної діяльності. Правовий статус педагогічного працівника: права і обов’язки. Початкова школа в концепції середньої загальноосвітньої школи України. Видатні педагоги про початкову освіту.

Загальні основи педагогіки

3. Предмет, завдання, основні категорії педагогіки. Роль вітчизняних педагогів у розвитку педагогічної науки. Педагогіка початкової школи у системі педагогічних дисциплін.
4. Методи науково-педагогічних досліджень у діяльності вчителя початкових класів, їх характеристика.
5. Законодавча база освіти в Україні. Мета і перспективи розвитку початкової освіти в Україні. Державний стандарт початкової загальної освіти.
6. Мета і завдання освіти і виховання. Поняття і значення мети виховання у педагогіці. Мета виховання у документах суверенної України.
7. Поняття про розвиток, формування і виховання особистості. Фактори формування особистості.
8. Вікова періодизація в педагогіці. Основні етапи розвитку особистості. Психолого-педагогічна характеристика дітей молодшого шкільного віку.
9. Система освіти і виховання в Україні, її структура, принципи побудови. Характеристика основних навчально-виховних закладів системи освіти України.

Дидактика

10. Загальна характеристика навчання як виду пізнавальної діяльності учнів. Викладання та учіння – дві сторони процесу навчання.
11. Основні функції навчання, його закономірності та рушійні сили.
12. Принципи навчання, їх класифікація, дидактична характеристика.
13. Зміст освіти. Наукові основи перебудови змісту освіти у сучасній початковій школі. Навчальні предмети у початкових класах.
14. Навчальні плани та навчальні програми для початкових класів загальноосвітньої школи. Вимоги до них, принципи побудови.
15. Навчальні підручники і посібники для початкової школи, вимоги до них. Робота з підручником та іншими навчальними книгами. Самостійна робота учнів. Домашня навчальна робота молодших школярів.
16. Методи навчання, їх класифікація. Дидактична характеристика основних методів навчання молодших школярів.
17. Форми організації навчального процесу. Урок – основна форма організації навчання. Вимоги до сучасного уроку.

- 18.Планування навчального матеріалу. Підготовка вчителя до уроку та її основні етапи. Проведення уроку.
- 19.Перевірка та оцінка знань, умінь та навичок учнів початкових класів.

Теорія виховання

- 20.Суть процесу виховання. Закономірності та рушійні сили процесу виховання. Діагностика вихованості.
- 21.Принципи виховання, їх характеристика.
- 22.Методи виховання. Класифікація методів виховання.
- 23.Виховання особистості у колективі. Поняття про учнівський колектив: ознаки, структура, органи управління. Особливості формування колективу молодших школярів.
- 24.Формування основ наукового та народного світогляду.
- 25.Роль морального виховання у формуванні особистості. Форми і методи виховання у молодших школярів моральних звичок та культури поведінки.
- 26.Естетичне виховання та його роль у формуванні особистості. Фактори естетичного розвитку дитини. Завдання, форми і методи організації естетико-виховної роботи у початковій школі.
- 27.Трудове виховання у загальній системі формування особистості. Форми і методи трудового виховання молодших школярів.
- 28.Фізичне виховання та його роль у всебічному розвитку особистості. Організаційні форми фізичного виховання учнів початкової школи.
- 29.Розумове виховання учнів. Особливості розумового виховання молодших школярів.
- 30.Нові напрями виховання у світлі нагальних потреб суспільства: екологічне, статеве, правове виховання молодших школярів.

Питання з окремих методик початкової освіти

Методика викладання математики

1. Методика формування поняття натурального числа та нуля.
2. Вивчення нумерації чисел в межах десяти (ста, тисячі, мільйона).
3. Загальні питання методики вивчення арифметичних дій.
4. Методика ознайомлення учнів з дією додавання (віднімання, множення і ділення).
5. Ознайомлення учнів з властивостям арифметичних дій. Застосування цих властивостей при обчисленнях.
6. Методика вивчення усних прийомів обчислень.
7. Методика вивчення письмових прийомів обчислень.
8. Найважливіші величини у початковому курсі математики та методика ознайомлення учнів з ними (довжина відрізка, маса, час і швидкість, площа фігури та ін.).
9. Загальні питання методики ознайомлення учнів з текстовими арифметичними задачами.
10. Ознайомлення учнів з найпростішими фігурами. Методика навчання розпізнаванню цих фігур.

Методика викладання української мови та літературного читання

11. Наукові основи сучасної методики навчання грамоти. Аналіз підручників з навчання грамоти.
12. Методика навчання письма. Система графічних вправ у підготовці учнів до письма, методика їх проведення.
13. Методика формування у молодших школярів основних якостей читання. Види та форми читання. Основні етапи роботи над художнім твором у початкових класах, визначення завдань кожного з цих етапів.
14. Методика роботи над творами різних літературних жанрів (віршем, казкою, оповіданням, науково-пізнавальною статтею, малюнком, байкою).
15. Формування в молодших школярів уявлень про мову і мовлення. Методика створення мовленнєвих ситуацій, спрямованих на формування у молодших школярів культури мовлення.
16. Методика ознайомлення молодших школярів з лексикологічними поняттями. Види вправ з лексики та методика їх проведення.
17. Значення роботи над вивченням морфемної будови слова у початкових класах. Зміст та методика роботи над будовою слова.
18. Методичні шляхи формування у молодших школярів поняття про лексико-граматичні розряди слів – частини мови. Система роботи над іменниками (прикметниками, дієсловами, ознайомлення молодших школярів із прийменниками, займенниками, числівниками та прислівниками).
19. Система роботи над реченням у початкових класах. Принципи класифікації речень. Методика синтаксичного розбору.
20. Методика навчання орфографії у початкових класах. Принципи українського правопису.
21. Методика вивчення основ фонетики і графіки, зв'язок фонетики з орфоепією.
22. Методика навчання учнів початкових класів контекстного мовлення. Види переказів і методика їх проведення. Методика підготовки учнів до написання твору. Типи учнівських творів, їх тематика і методика навчання дітей писати твори.

Методика навчання природознавства

23. Цілі та зміст курсу природознавства в початковій школі.
24. Організаційні форми навчання природознавства.
25. Словесні методи навчання природознавства.
26. Наочні методи навчання природознавства.
27. Практичні методи навчання природознавства.

Методика фізичного виховання

28. Фізкультурно-оздоровчі заходи в режимі навчального дня.
29. Позакласна фізкультурно-оздоровча робота з молодшими школярами.
30. Особливості підготовки і проведення уроку фізичного виховання.

Рекомендована література

1. Байбара Т. М. Методика навчання природознавства в початкових класах : навч. посібник / Т. М. Байбара. – К. : Веселка, 1998. – 334 с.
2. Біда О.А. Природознавство і сільськогосподарська праця: Методика викладання : навчальний посібник для студентів пед. ф-тів вищих навч. закладів та класоводів. – Київ ; Ірпінь: Перун, 2000. – 400 с.
3. Богданович М.В. Вивчення нумерації та арифметичні дії в початковій школі. – К. : Вища школа, 1990.
4. Богданович М.В. Методика розв'язування задач в початковій школі. – К. : Вища школа, 1990.
5. Богданович М.В. та ін. Методика викладання математики в початкових класах : навч.-метод. посібник. – К.: А.С.К., 1998.
6. Богданович М. В. Логічні прийоми формування понять // Початкова школа. – 2004. – № 2. – С. 25.
7. Бойко А.М. Оновлена парадигма виховання. – К.: ІЗМН, 1996. – 232 с.
8. Ващенко Г. Виховний ідеал. – Полтава, 1994. – 191 с.
9. Вишневський О. Сучасне українське виховання. – Львів, 1996. – 233 с.
10. Вільчковський Е.С., Козленко М.П., Цвек С.Ф. Система фізичного виховання молодших школярів : навч.-метод. посібник. – К.: ІЗМН, 1998. – 232 с.
11. Волкова Н. П. Педагогіка : посібник для студентів вищих навч. закладів. – К. : Вид. центр “Академія”, 2001. – 576 с.
12. Галузяк В. М. Педагогіка : навч. посібник / Галузяк В. М., Сметанський М. І., Шахов В. І. – Вінниця: РВВ ВАТ “Віноблдрукарня”, 2001. – 200 с.
13. Гончаренко Семен. Український педагогічний словник. – К.: Либідь, 1997. – 376 с.
14. Карпенчук С.Г. Теорія і методика виховання : навч. посібник. – К.: Вища шк., 1997. – 304 с.
15. Касьяненко М.Д. Педагогіка співробітництва. – К.: Вища школа, 1993. – 320 с.
16. Коваль Г.П., Деркач Н.І., Наумчук М.М. Методика викладання української мови : навчальний посібник для студентів педінститутів, гуманітарних університетів, педагогічних коледжів. – Тернопіль: Астон, 2008. – 287 с.
17. Лозова В.І., Троцько Г.В. Теоретичні основи виховання і навчання : навч.посібник. – 2-е вид., випр. і доп. – Харків: “ОВС”, 2002. – 400 с.
18. Макаренко А.С. Педагогічна поема. – К.: Рад. школа, 1973. – 508 с.
19. Мельничайко В. Я. Лінгвістика тексту в шкільному курсі української мови. – К.: Рад. школа, 1986. – 167 с.
20. Методика викладання української мови : навчальний посібник / за ред. С. І. Дорошенка. – К.: Вища школа, 1992. – 398 с.
21. Методика навчання української мови в початковій школі: навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів / за наук. ред. М. С. Вашуленка. – К. : Літера ЛТД, 2010. – 364 с.

22. Методичний коментар до навчальних програм для 1-4 класів : дайджест / Укл. О. В. Онопрієнко. – Донецьк : Каштан, 2012. – 108 с.
23. Мойсеюк Н.Є. Педагогіка : навч. посібник для пед. вузів. – 3-є вид., допов. – К.: ВАТ КДНК, 2001. – 608 с.
24. Нарочна Л.К., Ковальчук Г.В., Гончарова К.Д. Методика викладання природознавства. – К.: Вища шк., 1990. – 301 с.
25. Програми для середньої загальноосвітньої школи. 1-4 класи. – К. : Початкова школа, 2011. – 432 с.
26. Савченко О.Я. Дидактика початкової школи : підручник для студентів педагогічних факультетів. – К.: Абрис, 1997. – 416 с.
27. Савченко О.Я. Урок у початкових класах. – К.: Освіта, 1993. – 223 с.
28. Савченко О. Я. Виховний потенціал початкової освіти : посіб. для вчителів і методистів початкового навчання / О. Я. Савченко. – 3-тє вид. – К. : Богданова А. М., 2009. – 228 с.
29. Стельмахович М.Г. Українська народна педагогіка. – К., 1997. – 232 с.
30. Сухомлинський В.О. Проблеми виховання всебічно розвиненої особистості // Вибрані твори : в 5-ти томах. – К., 1976. – Т. 1. – С. 53-206.
31. Сухомлинський В. О. Серце віддаю дітям // Вибрані твори : в 5-ти томах. – К. : Рад школа, 1976. – Т. 2. – С. 417-654.
32. Українська мова з методикою навчання в початкових класах : інтегрований курс / за ред. А. П. Каніщенко, Г. О. Ткачук. – К. : Промінь, 2003. – 232с.
33. Фіцула М.М. Педагогіка : навч. посібник. – К., 2000. – 544 с.
34. Шиян Б.М. Теорія і методика фізичного виховання школярів : в 2 ч. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2004.
35. Яришева Н.Ф. Методика ознайомлення дітей з природою. – К. : Вища шк., 1993. – 256 с.